



بررسی رابطه بین دستورات قرآنی با رضایتمندی زناشویی در خانواده (مطالعه موردی: خانواده های ساکن شهر مرنند)

اسلام آقاپور^{۱*}، بیژن مظاهری^۲، آذر آوازه^۳، سعید واحدی^۴

^۱ کمیته راهبردی قرآن پژوهشی و طب وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی، تهران، ایران
^۲ مرکز تحقیقات طب و دین دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، تهران، ایران
^۳ دانشگاه علوم پزشکی زنجان، زنجان، ایران
^۴ دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

خلاصه مقاله

مقدمه: هدف اصلی این مقاله بررسی رابطه بین دستورات قرآنی با رضایتمندی زناشویی در خانواده می باشد. **مواد و روش ها:** این تحقیق با روش کمی و تکنیک پیمایش و با استفاده از پرسشنامه انجام گرفته است. جامعه آماری این تحقیق شامل خانواده های ساکن در شهر مرنند می باشد. با استفاده از فرمول کوکران و براساس نمونه گیری تصادفی سیستماتیک، ۳۸۶ نفر از افراد مورد پرسشگری واقع شدند. **یافته ها:** یافته های پژوهش نشان داد که رابطه معنی داری بین دستورات قرآنی با رضایتمندی زناشویی وجود دارد. یعنی هرچه تعهد به دستورات قرآنی در افراد بالاتر می رود رضایتمندی زناشویی آن ها نیز بالاتر می رود. براساس نتایج معادله رگرسیون چند متغیره، از بین کل متغیرهای مورد بررسی متغیرهای تعهد به دستورات قرآنی، سن و تحصیلات فرد حدود ۵۳ درصد از کل تغییرات متغیر وابسته را تبیین می نمایند. **بحث و نتیجه گیری:** مذهب و میزان تقید خانواده ها به اصول مذهبی با توجه به تاکیدات دین مبین اسلام در مورد رفتار سنجیده و درست یا همسران، می تواند عامل مهمی در برابر نامالایمات زندگی باشد، بر این اساس احتمال می رود که در خانواده های مذهبی تر رضایتمندی زناشویی کمتر باشد. هر چند جامعه ما وارد جریان صنعتی شدن شده است، اما در کنار این تغییر و تحولات، اعتقادات و ارزش های مذهبی نقش خود را حفظ کرده و به عنوان نیروی نظارت کننده در جهت نظارت بر رفتار افراد جامعه ایفای نقش می کند. **نشر توسط شرکت کوثر. ۱۳۹۰**

اطلاعات مقاله

نوع مقاله
مقاله پژوهشی

تاریخچه مقاله
تاریخ دریافت: ۰۵ مهر ۱۳۹۰
تاریخ تجدید نظر: ۱۰ آبان ۱۳۹۰
تاریخ پذیرش: ۱۶ آذر ۱۳۹۰

کلمات کلیدی:
رضایتمندی زناشویی
تعهد به دستورات قرآنی
خانواده

◀ کاربرد در زمینه سیاست های بهداشت و درمان / پژوهش و آموزش پزشکی:
آشنا کردن افراد با مفاهیم و راهکارهای قرآنی موثر در ارتقا رضایت زناشویی در خانواده ها

◀ طریقه ارجاع به این مقاله:

آقاپور، ا. مظاهری، ب. آوازه، آ. واحدی. س. بررسی رابطه بین دستورات قرآنی با رضایتمندی زناشویی در خانواده (مطالعه موردی: خانواده های ساکن شهر مرنند). قرآن و طب. ۱۳۹۰؛ ۱(۳): ۷۷-۸۱. شناسه ثابت مقاله: 10.8957/quranmed.7752

۱- مقدمه

اصلی خود را بخوبی ایفا نماید، لازم است امنیت و آرامش در کانون آن رخنه کند. واقعیت این است که در فرآیند چرخه زندگی خانواده مسایل و مشکلاتی بوجود می آید که آرامش آن را هر چند برای مدت کوتاهی سلب می کند (۲). در این میان افزایش طلاق نیز از مسایل مهمی است که پژوهشگران اجتماعی

خانواده مهمترین نهاد اجتماعی در جوامع انسانی است که تکوین و پرورش شخصیت افراد در آن شکل می گیرد (۱). برای اینکه خانواده بتواند کارکردهای

*نویسنده مسئول: اسلام آقاپور، مرکز تحقیقات طب و دین دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله (عج)، تهران، ایران.
پست الکترونیکی: es_aghapour@yahoo.com

DOI: 10.5812/quranmed.7752

کلیه حقوق انتشارات مقاله نزد مرکز قرآن و عترت وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی محفوظ است.
نشر توسط شرکت کوثر

The translated version of: <http://dx.doi.org/10.5812.quranmed.7752>

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/3.0>), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

دستورات قرآنی و یا معنویت در نظرگاه کلی و عام، جست و جوی چیزی که در پیوند با انسان شدن باشد آمده‌است. در تعریف دیگر معنویت، شیوه‌ای است که در آن، شخص بافت تاریخی خویش را درمی‌یابد و در آن زندگی می‌کند. آن جلوه‌ای از دین، فلسفه یا اخلاق او است که به مثابه متعالی‌ترین، شریف‌ترین و سنجیده‌ترین چیز نشان داده می‌شود و به غنای آرمان یا کمال مطلوب می‌انجامد (۱۲). به عقیده پترسون و سلیگمن (۲۰۰۴) معنویت ارتباط خصوصی و صمیمی بین انسان و خدا می‌باشد و معنویت شمولی جهانی دارد؛ اگر چه محتوای خاصی از انواع عقاید معنوی وجود دارد، اما همه فرهنگ‌ها مفهومی از نیروی غایی، متعالی، مقدس و الهی را در خود دارند؛ همچنین همه مذاهب در جستجوی کمک به افراد برای رسیدن به هسته‌ی ارتباطات وجودی و نقش مثبت و با ارزشی که افراد را به سمت رابطه دوستانه حمایت می‌کند، بوده‌اند که این بهتر از تلاش افراد برای کنار آمدن با رنج‌های زندگی است. عبادت مملو از عناصر درمانی بالقوه شامل موسیقی، زیبایی‌شناسی، محیط‌ها، مناسک آشنا، دعا و نماز، تفکر، رهایی از تنش‌های روانی، فرصتی برای اجتماعی شدن، عضویت و تربیت می‌باشد. از دیدگاه معنوی، همراهی و درمیان گذاشتن علایق، منجر به تقویت ایمان و مقاومت در برابر فشارها، پرورش حس نودوستی، احساس تعلق، احساس نزدیکی با خدا و عشق به دیگران می‌شود (۱۳).

در این میان سلامت و شادابی اعضای خانواده یکی از شروط لازم جهت دستیابی به توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی است. و برعکس یاس و ناامیدی آنان، موجبات اضمحلال و تباهی خانواده را فراهم می‌سازد که در این صورت تعقیب اهداف رشد و توسعه در عرصه‌های مختلف حیات آن جامعه مختل می‌شود، زیرا بدون حضور فعال تمامی اقشار جامعه در حرکت چرخ‌های یک جامعه به سوی توسعه و تکامل ناممکن به نظر می‌رسد. بنابراین، برنامه‌ریزی در جهت بهزیستی و رفاه اجتماعی و اعتلای رضایتمندی زناشویی، مستلزم شناسایی و ارزیابی علمی زندگی این قشر از جامعه می‌باشد و به این لحاظ این پژوهش از اهمیت خاصی برخوردار است.

۲- هدف

هدف اصلی این مقاله بررسی رابطه بین دستورات قرآنی با رضایتمندی زناشویی در خانواده می‌باشد.

۳- مواد و روش‌ها

در این تحقیق از روش کمی و تکنیک پیمایش استفاده شده است. ابزار سنجش در این پژوهش پرسشنامه است که اعتبار یا روایی گویه‌های هر کدام از طیف‌ها از طریق مشورت با اساتید رشته جامعه‌شناسی و تطبیق گویه‌های طیف‌ها با مفاهیم اساسی نظریه‌هایی که در چارچوب نظری تحقیق مورد استفاده قرار گرفته‌اند، تعیین شد. جامعه آماری این تحقیق شامل خانواده‌های ساکن در مرند می‌باشد که در آن‌ها زن و شوهر در قید حیات بوده و با هم زندگی می‌کنند. با توجه به حجم وسیع جامعه آماری و عدم امکان جمع‌آوری اطلاعات از تمامی افراد به منظور تسهیل و تسریع پژوهش و صرفه جویی در وقت و هزینه، ناگزیر تعدادی از جامعه آماری به عنوان نمونه معرف به شیوه طبقه‌ای تصادفی منظم برای مطالعه انتخاب شدند. جهت تعیین حجم نمونه در این تحقیق از فرمول کوکران استفاده شده است. این فرمول بر اساس جمعیت کل (جامعه آماری) و سطح اطمینان ۹۵٪ و خطای ۵٪، حجم نمونه را برآورد می‌کند (۱۴). براین اساس حجم نمونه در این برابر با ۲۸۶ خانوار می‌باشد. شیوه نمونه‌گیری در این تحقیق، به صورت نمونه‌گیری تصادفی سیستماتیک می‌باشد (۱۵).

را بیشتر متوجه مسئله رضایتمندی زناشویی می‌کند. از همین رو است که از دهه ۱۹۹۰ تا به حال نسبت به دهه‌های قبل، این مسئله، توجه تعداد زیادی از محققین، در رشته‌های مختلف و با اهداف گوناگون را به خود جلب کرده‌است (۳).

خانواده تنها محیطی برای ارضای نیازها و تولد و تناسل نیست بلکه نهادهی است که اهداف والاتر و بالاتری را در برنامه جامع خود دارد. در آیه ۲۱ سوره مبارکه نساء، از پیوند ازدواج که موجب تشکیل خانواده می‌شود به پیمان محکم یاد شده است: " وَكَيْفَ تَأْخُذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذْنَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا " (۴).

در آیه ۷۲ سوره مبارکه نحل، خانواده "نعمت الهی" نامیده شده است: " وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدَةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبَالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ " (۵).

در آیه ۳۲ سوره نور آمده است: " وَأَنْكِحُوا الْأَيَامَى مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُعْطِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ". بی‌همسران خود و غلامان و کنیزان درستکاران را همسر دهید اگر نتگدستند خداوند آنان را از فضل خویش بی‌نیاز خواهد کرد و خدا گشایشگر داناست " (۶). دین اسلام ازدواج را یگانه راه ارضای غریزه جنسی می‌داند و البته به کسانی که امکانات لازم را برای ازدواج ندارند توصیه می‌کند که عفت پیشه نمایند تا زمانی که خداوند گشایشی ایجاد نماید: " وَلَيْسَتْ حَفَّتِ الدِّينِ لَا يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّى يُعْطِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ " (۶) و در آیه دیگر فرمود: " نِسْأَوْكُمْ حَرَّتْ لَكُمْ فَأَتُوا حُرَّتْكُمْ أُنَّى شِئْتُمْ ... " (۷).

بر این اساس خانواده یکی از مسائل مهم در متون اسلامی و بخصوص قرآن کریم مطرح می‌باشد که از جایگاه محوری و کلیدی برخوردار است و هسته‌ی مرکزی شکل‌گیری جامعه را تشکیل می‌دهد. جایگاه خانواده، در ساختمان جامعه، هم چون "اتم" در ساختمان اجسام طبیعی است. اگر خانواده سالم و صالح و استوار باشد. می‌توان به داشتن جامعه‌ای سالم، صالح و متعالی امیدوار بود (۸).

قرآن کریم، نمونه کاملی از تعلیم و آموزش‌های لازم جهت زندگی انسان‌ها به شمار می‌رود. این کتاب جامع، رساترین پیام الهی برای بشریت است که مهم‌ترین هدف آن، هدایت انسان به سمت فلاح و رستگاری است. منظور از جامعیت قرآن، کامل بودن مجموعه رهنمودها و دستورات این کتاب شریف در همه زمینه‌هایی است که به سعادت و خوشبختی ابدی او ارتباط دارد. که اگر آن رهنمودها و دستورات نبود، انسان به هدف اصلی خود از آمدن به این جهان نمی‌رسید و این نبودن رهنمودها نقصی برای دین تلقی می‌شد. " وَزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ". و این کتاب را که روشنتر همه چیز است و برای مسلمانان رهنمود و رحمت و بشارتگر است، بر تو نازل کردیم " (۹). در سال‌های اخیر روانشناسان به نقش معنویت در تأمین رضایت زناشویی توجه ویژه‌ای داشته‌اند. آن‌ها معتقدند در ایمان به خدا و گرایش‌های معنوی نیروی خارق العاده‌ای وجود دارد که نوعی قدرت معنوی به انسان می‌بخشد و در تحمل سختی‌های زندگی، او را کمک می‌کند (۱۰). معنویت یا تعهد به دستورات قرآنی بعدی از انسان تعریف شده‌است که به افراد احساس بودن را با کیفیت‌هایی نظیر فطرت، ظرفیت برای دانستن درونی و منبع تقویتی، تجربه ذهنی مقدس، تعالی فرد به سوی ظرفیت عشق و دانش بیشتر، یکی شدن با سایه کلی همه زندگی و یافتن معنایی برای موجودیت فرد که محور هر موجودی است، به انسان القا می‌کند. همچنین معنویت مجموعه‌ای از ارزش‌ها، نگرش‌ها و امیدهایی دانسته شده‌است که با هستی برتر ارتباط می‌یابد و زندگی فرد را هدایت می‌کند (۱۱). تعهد به

۴- یافته‌ها

بین جنسیت فرد و میزان رضایتمندی زناشویی خانواده رابطه وجود دارد. جدول ۱ آزمون تفاوت میانگین میزان رضایتمندی زناشویی خانواده بر حسب جنس افراد نمونه را نشان می‌دهد. با توجه به آمارهای موجود در این جدول میانگین نمره میزان رضایتمندی زناشویی زنان (۸۷/۸۹) بیشتر از میانگین نمره میزان رضایتمندی زناشویی مردان (۸۷/۳۵) می‌باشد. این تفاوت مشاهده شده در بین این میانگین‌ها بر اساس آزمون T برابر ۴/۰۱ که در سطح حداقل ۹۵ درصد معنی دار است.

بین سن افراد و میزان رضایتمندی زناشویی خانواده رابطه وجود دارد. نتایج جدول ۲ نشان دهنده این است که رابطه مثبت و معنی‌داری بین دو متغیر وجود دارد، به این معنا که با افزایش سن، بر میزان رضایتمندی زناشویی فرد افزوده می‌شود. با توجه به سطح معنی‌داری ($P = ۰/۰۰۰$) و ضریب پیرسون بدست آمده ($r = ۰/۲۲$) این فرضیه در سطح حداقل ۹۵٪ معنی دار است.

آمارهای جدول ۲ بیانگر این مطلب است که بین دو متغیر رابطه وجود ندارد و با توجه به سطح معنی‌داری ($P = ۰/۱۱$) و ضریب پیرسون بدست آمده ($r = ۰/۰۸$) این فرضیه تایید نمی‌شود. آمارهای مندرج در جدول ۲ نشان می‌دهد که بین این متغیر و رضایتمندی زناشویی رابطه معنی‌داری وجود دارد. ضریب بدست آمده برای این متغیر برابر ($r = ۰/۱۶$) با سطح معنی‌داری ($P = ۰/۰۰۲$) نشان می‌دهد که فرضیه در سطح حداقل ۹۵٪ تایید می‌شود. همچنین نتایج نشان‌دهنده این است که رابطه این بین دو متغیر مذکور وجود ندارد ($r = ۰/۰۲$; $r = ۰/۵۷$).

بین دو متغیر طول مدت ازدواج و میزان رضایتمندی زناشویی رابطه معنی دار وجود ندارد ($r = ۰/۰۳$; $r = ۰/۰۵$).

بین تعهد به دستورات قرآنی و میزان رضایتمندی زناشویی خانواده نیز رابطه وجود دارد.

جدول ۳ نشان دهنده این است که رابطه مثبت و معنی‌داری بین دو متغیر

۱-۴- رگرسیون چند متغیره

بر اساس نتایج بدست آمده از معادله رگرسیونی مربوط به تحلیل چند متغیره متغیرهای مستقل جهت پیش‌بینی متغیر وابسته (میزان رضایتمندی زناشویی) مدل پیش‌بینی رگرسیون دارای سه مرحله می‌باشد. در این تحلیل کل متغیرهای مستقل زمینه‌ای و مستقل واسطه‌ای به شیوه گام به گام وارد معادله شده‌اند و متغیرهای تعهد به دستورات قرآنی، سن و تحصیلات به ترتیب میزان اهمیت در تبیین متغیر وابسته وارد معادله شده‌اند. ضریب همبستگی برای هر دو متغیر اولی حداقل در سطح ۹۹ درصد اطمینان و برای متغیر آخر حداقل در سطح ۹۵ درصد اطمینان معنی‌دار است. اولین متغیری که وارد معادله شده‌است گرایش‌ات معنوی و قرآنی می‌باشد. نتایج نشان می‌دهد که بین این متغیر و میزان رضایتمندی زناشویی همبستگی بالایی وجود دارد، به این معنا که هرچه قدر تعهد به دستورات قرآنی افراد بیشتر باشد میزان رضایتمندی زناشویی آن‌ها بیشتر خواهد بود. در مرحله دوم سن افراد وارد معادله شده است. مقدار T برای این متغیر ۴/۸۱۸ و ضریب معنی‌داری ۰/۰۰۰ می‌باشد. در مرحله سوم متغیر تحصیلات وارد معادله شده‌است. مقدار T برای این متغیر ۴/۳۷۷- و ضریب معنی‌داری ۰/۰۰۳ می‌باشد. هر سه متغیر در مجموع توانسته‌اند حدود ۵۳ درصد از واریانس متغیر وابسته میزان رضایتمندی زناشویی در خانواده را تبیین کنند (جدول ۴).

۵- بحث و نتیجه گیری

از آنجا که هر پژوهشی، بدنبال یافتن راه حل برای مشکل یا مسئله‌ای است. در این بررسی نیز، آنچه که ابتدا ذهن نگارنده را به سمت موضوع کشاند، وجود مشکلاتی بود بعضی از خانواده‌های شهرستان مرند با آن مواجه‌اند. و بنظر می‌رسید که این مشکلات، بر زندگی خانوادگی و روابط زناشویی این خانواده‌ها تاثیرگذار باشد. پس از شناسایی مشکل، برای بررسی جوانب آن، لازم بود تا به مطالعه پژوهش‌های انجام یافته قبلی پرداخته شود، تا ضمن شناخت بهتر زوایای مسئله، کاستی‌هایی که در این یافته‌ها وجود دارد، روشن شده و راه برای انجام بهتر روند پژوهش آشکار شود.

جدول ۱. آزمون تفاوت میانگین میزان رضایتمندی زناشویی بر حسب جنس افراد نمونه

جنس	میانگین	انحراف معیار	مقدار T	سطح معنی‌داری
زن	۷۸/۹۸	۷/۹۵		
مرد	۸۴/۳۵	۹/۳۲	۴/۰۱	۰/۰۰۰

جدول ۲. ضریب همبستگی بین متغیرهای زمینه‌ای و میزان رضایتمندی زناشویی در خانواده

متغیر	سن	درآمد	تحصیلات	تعداد فرزندان	طول مدت ازدواج
میزان رضایتمندی زناشویی	۰/۲۲	۰/۰۸	۰/۱۶	۰/۰۲	۰/۰۳
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۰	۰/۱۱	۰/۱۰۰	۰/۷۵	۰/۰۵

جدول ۳. ضریب همبستگی بین متغیر اصلی تحقیق و میزان رضایتمندی زناشویی در خانواده

متغیر	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
تعهد به دستورات قرآنی	۰/۳۱	
رضایتمندی زناشویی		۰/۰۰۰

مذکور وجود دارد. با توجه به سطح معنی‌داری ($P = ۰/۰۰۰$) و ضریب پیرسون بدست آمده ($r = ۰/۳۱$) می‌توان گفت فرضیه فوق قابل قبول می‌باشد. تعهدات قرآنی افراد دارای بالاترین میزان همبستگی با میزان رضایتمندی زناشویی می‌باشد.

جدول ۴. عناصر متغیرهای مستقل و زمینه ای درون معادله ای برای پیش بینی میزان رضایتمندی زناشویی

مرحله	R	R ²	ضریب B	ضریب Beta	آزمون T	Sig
اول تعهد به دستورات قرآنی	۰/۶۹۳	۰/۴۸۰	-۰/۶۶۸	۰/۱۹۱	۵/۱۶۱	۰/۰۰۰
دوم سن	۰/۷۱۳	۰/۵۰۹	-۰/۴۸۳	۰/۱۷۲	۴/۸۱۸	۰/۰۰۰
سوم تحصیلات	۰/۷۲۹	۰/۵۲۲	-۰/۱۷۴	-۰/۱۵۵	-۴/۳۷۷	۰/۰۰۲

References

- Farjad M. *Study of Iran Social Issues*. Tehran: Asatir Pub; 1998.
- Ritzer G. *Handbook of social problems: A comparative international perspective*. Sage Publications, Incorporated; 2003.
- Bradbury TN, Fincham FD, Beach SRH. Research on the nature and determinants of marital satisfaction: A decade in review. *Journal of Marriage and Family*. 2004;62(4):964-80.
- Verse 21, An-Nisa. *Quran-e-Karim translated by Qarib*. Available from: <http://www.parsquran.com/data/show.php?sura=4&ayat=%DB%B2%DB%B1&user=far&lang=eng&tran=1>.
- Verse 72, Al-Nahl. *Quran-e-Karim translated by Qarib*. Available from: <http://www.parsquran.com/data/show.php?sura=16&ayat=%DB%B7%DB%B2&user=far&lang=eng&tran=1>.
- Verse 32 & 33 A-N. *Quran-e-Karim translated by Qarib*. Available from: <http://www.parsquran.com/data/show.php?sura=24&ayat=%DB%B3%DB%B2&user=far&lang=eng&tran=1>.
- Verse 223, Al-Baqara. *Quran-e-Karim translated by Qarib*. Available from: <http://www.parsquran.com/data/show.php?sura=2&ayat=%DB%B3%DB%B2%DB%B3&user=far&lang=eng&tran=1>.
- Islamic Info. Available from: <http://www.islaminfo.com/>.
- Verse 89, Al-Nahl. *Quran-e-Karim translated by Qarib*. Available from: <http://www.parsquran.com/data/show.php?sura=16&ayat=%DB%B8%DB%B9&user=far&lang=eng&tran=1>.
- Kajbaf M, Raiespour H. relation between religious attitude and mental health among female students in Isfahan. *Qtrly Islamic & psych Studies*. 2008;1(2):31-43.
- Cavendish R, Konecny L, Mitzeliotis C, Russo D, Luise BK, Medefindt J, et al. Spiritual care activities of nurses using nursing interventions classification (NIC) labels. *International Nurs Terminologies & Classifications*. 2003;14(4):113-24.
- King U. *Spirituality in New Handbook of Living Religions*. Blackwell; 1999; p. 667-681.
- Etemadi A. Faith and Spirituality in Counseling and Psychotherapy. *Quarterly of the newest of psychotherapy*. 2005;10(35):131-46.
- Rafiepour F. *Explored and considered*. Tehran: Publishing Company; 1995.
- Sarmad Z, Bazargan A, Hejazi E. *Research methods in the behavioral sciences*. Tehran: Agah Pub; 2004.
- Azarbayejani M. *Social psychological approach to Islamic sources*. Qom: Hoze & University; 2003.
- Hore Ameli P. *Vasaal Alshieh*. 5th Edition ed. Beirut: Dar alhaya taras alarabi; 1983.
- Bostani H. *Islam and Sociology of the family*. Qum: Hoze & university research center; 2008.

در این پژوهش برای تعریف رضایتمندی زناشویی، از شاخص سازگاری زناشویی، فیلسینگر و اسپاینر استفاده شده است. این شاخص در غالب تحقیقاتی که در دنیا پیرامون روابط زناشویی، انجام می‌شود، مورد استفاده قرار گرفته‌است، و یکی از کاربردهای آن تعیین میزان رضایتمندی زناشویی است. براساس این شاخص، مسئله رضایتمندی زناشویی شامل چهار بعد وابسته به هم است که عبارتند از: وحدت زوجین، اجماع زوجین، دل بستگی زوجین و رضایت زوجین. در بخش تجزیه و تحلیل، آزمون همبستگی پیرسون نشان دهنده ارتباط معنادار بین متغیرهای سن، سطح تحصیلات و گرایش‌های معنوی و قرآنی با رضایتمندی زناشویی است.

متغیر مهمی که در تحلیل رگرسیون چند متغیر ما وارد شده است و بیشترین تبیین را در معادله ما داشته است، متغیر تعهد به دستورات قرآنی می‌باشد. مذهب و میزان تقید خانواده‌ها به اصول مذهبی با توجه به تاکیدات دین مبین اسلام در مورد رفتار سنجیده و درست با همسران، می‌تواند عامل مهمی در برابر ناملایمات زندگی باشد، بر این اساس احتمال می‌رود که در خانواده‌های مذهبی‌تر ناراضی‌تری زناشویی کمتر باشد. هر چند جامعه ما وارد جریان صنعتی شدن شده است، اما در کنار این تغییر و تحولات، اعتقادات و ارزش‌های مذهبی نقش خود را حفظ کرده و به عنوان نیروی نظارت کننده در جهت نظارت بر رفتار افراد جامعه ایفای نقش می‌کند. ایمان و باورهای دینی به عنوان یک نگرش اصلی و محوری، به طور مستقیم و غیر مستقیم بر همه ابعاد شخصیت فرد مانند هدف زندگی، ابعاد اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی زندگی و دیدگاه‌های فرد نسبت به شغل، ازدواج، تحصیل و حتی جنبه‌های جزئی‌تری مانند تفریحات، علایق و ترجیحات رفتاری در زندگی، اثرگذار است (۱۶): از این رو، تعالیم اسلامی بر ملاک ایمان بیشترین تأکید را دارد. اگر می‌بینیم در تعالیم اسلام به افراد توصیه می‌شود پیش از اقدام به ازدواج، در گزینش همسر و انجام مراسم در مراحل بعدی، با نماز و دعا و توکل بر خدا رفتارهای خود را همراه کنند (۱۷)، به این جهت است که ازدواج را با معنویت همراه کنند و به آن تقدس بخشند تا بتوانند زمینه تکامل و رشد انسانی را فراهم آورند. امام صادق (ع) فرمود: افزایش ایمان و باور مذهبی مرد باعث ازدیاد محبت او نسبت به زن می‌شود (۱۸). به طور کلی، ایمان مذهبی از دو راه مهم بر ثبات و استحکام خانواده تأثیر می‌گذارد: نخست از راه تقویت و تحکیم مبانی اخلاقی فرد، و راه دوم عبارت از تأثیر ایمان مذهبی در معنا بخشیدن به زندگی و ایجاد حس رضایت افراد است.